

รายงานการวิจัย
เรื่อง
รูปแบบที่เหมาะสมสำหรับการคัดเลือกผู้สมัครเข้าเรียน
คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์
ในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย กาญจนวาสี และคณะ

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบที่เหมาะสมสำหรับคัดเลือกผู้สมัครเข้าเรียน คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ขั้นตอนของการวิจัยประกอบด้วย การวิเคราะห์สภาพปัญหาของครุศึกษา วิเคราะห์คุณลักษณะของครูที่พึงประสงค์สำหรับสังคมยุค สาระสนเทศ วิเคราะห์รูปแบบ และสภาพปัญหาในปัจจุบันของวิธีการคัดเลือกผู้สมัครเข้าเรียนใน คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ กำหนดทิศทางของรูปแบบการคัดเลือกผู้สมัคร วิเคราะห์ข้อมูล ความคิดเห็นเกี่ยวกับทิศทางของรูปแบบสำหรับคัดเลือกผู้สมัคร พัฒนารูปแบบที่เหมาะสม สำหรับคัดเลือกผู้สมัคร สรุปผลและเขียนรายงานเสนอต่อผู้บริหาร การวิจัยได้ข้อสรุปที่สำคัญ ดังนี้

* เป็นโครงการวิจัยเสนอคณะอนุกรรมการโครงการวิจัยและพัฒนาวิชาชีพครู คณะบดีคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ทบวง มหาวิทยาลัย ดำเนินการโดย รศ.ดร.ศิริชัย กาญจนวาสี ประธานโครงการ และ รศ.ดร.สมพงษ์ จิตระดับ ผศ.ดร.วิรัตน์ ธรรมภรณ์ รศ.อุเทน ปัญญา รศ.สัมพันธ์ พันธุ์พฤกษ์ ผศ.ลัดดา สุวรรณกุล รศ.ดร.ส.วาสนา ประवालพฤกษ์ ผศ.ดร.ปราณี โพธิสุข อ.วาริรัตน์ แก้วอุไร ผศ.ดร.บุญมี พันธุ์ไทย ผศ.ดร.ประพันธ์ เจียรกุล ดร.ไพรัตน์ วงษ์นาม อ.อรพินธ์ สุชาติ และ อ.ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ

1. คุณลักษณะของครูที่พึงประสงค์ในสังคมยุคสารสนเทศ ควรประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ มีปัญญา มีความรอบรู้ในวิชาชีพ มีคุณธรรมและบุคลิกภาพที่ดี มีอุดมการณ์ และมีความเป็นประชาธิปไตยและทันสมัย

2. รูปแบบที่เหมาะสมสำหรับการคัดเลือกผู้สมัครเข้าเรียนคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ เสนอเป็น 3 รูปแบบที่สามารถดำเนินการพัฒนาต่อเนื่องกัน เป็นแผนระยะสั้น และระยะยาว ดังนี้

2.1 แผนระยะสั้น ในรูปแบบที่ 1 และที่ 2

1. รูปแบบที่ 1 มีลักษณะสำคัญ คือ ลดจำนวนรับจากการสอบคัดเลือกรวม และเพิ่มจำนวนรับตรงจากโควตาหรือโครงการพิเศษให้อยู่ในสัดส่วน 40 : 60 กระบวนการสอบคงเดิม แต่จัดให้มีการสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง เพื่อนำผลมาใช้ประกอบการพิจารณาคัดเลือก

2. รูปแบบที่ 2 มีลักษณะสำคัญ คือ ลดจำนวนรับจากการสอบคัดเลือกรวม และเพิ่มจำนวนรับตรงจากโควตาหรือโครงการพิเศษให้อยู่ในสัดส่วน 30 : 70 ลดอันดับการเลือกให้เหลือ 3 ลำดับ กระบวนการสอบคล้ายของเดิมแต่ปรับเพิ่มน้ำหนักความสำคัญของการวัดความถนัดทางการศึกษา และทำการสอบสัมภาษณ์ที่เป็นมาตรฐาน

2.2 แผนระยะยาว ใช้รูปแบบที่ 3 ซึ่งมีลักษณะสำคัญคือ

1. สร้างแรงจูงใจของการเข้าศึกษาในคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ และแยกสอบรวมเฉพาะคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ก่อนการสอบรวมของทบวงมหาวิทยาลัย

2. ใช้ดัชนีผสมในการตัดสินผลการคัดเลือก คือ ผลสัมฤทธิ์มัธยมศึกษาตอนปลาย สอบวัดความถนัดในวิชาพื้นฐานและวิชาเฉพาะ และสอบวัดความถนัดเฉพาะในวิชาชีพครู โดย กำหนดน้ำหนักในการรวมคะแนนมาตรฐานในสัดส่วน 25 : 50 : 25 และจัดการสอบสัมภาษณ์ ด้วยกระบวนการมาตรฐานเพื่อนำผลมาเป็นส่วนหนึ่งของการตัดสินผลการคัดเลือก

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรใช้รูปแบบที่ 1 ในปีการศึกษา 2538, รูปแบบที่ 2 ในปีการศึกษา 2539 และรูปแบบที่ 3 ตั้งแต่ปีการศึกษา 2540 เป็นต้นไป

2. ควรมีการกำหนดนโยบายการผลิตบัณฑิตทางการศึกษาที่ชัดเจนและสอดคล้องกัน ระหว่างการผลิตและการใช้

3. ควรกำหนดมาตรการเพื่อสร้างแรงจูงใจสำหรับการเข้าศึกษาในคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์

ข้อเสนอแนะแนวทางดำเนินการ

1. ควรมีการประสานงานอย่างใกล้ชิดระหว่างคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ เพื่อแก้ปัญหาทางการศึกษาร่วมกันอย่างมีเอกภาพ
2. ควรมีการเตรียมความพร้อมในการพัฒนาความร่วมมือระหว่างสถาบัน การพัฒนาแบบสอบถามถนัดวิชาพื้นฐาน วิชาเฉพาะ ความถนัดทั่วไปและความถนัดเฉพาะในวิชาชีพครู และกระบวนการสัมภาษณ์ที่เป็นมาตรฐาน
3. ควรมีหน่วยงานกลางทำหน้าที่ประสานนโยบายระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการผลิต และการใช้ครู

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 และฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2530 - 2539) ประเทศไทยมีความเติบโตทางเศรษฐกิจในอัตราที่ค่อนข้างสูงและเป็นอัตราที่ต่อเนื่อง ทั้งนี้เนื่องจากประเทศไทยได้ผันประเทศจากการเป็นประเทศเกษตรกรรมไปสู่การเป็นประเทศอุตสาหกรรมเกษตร โดยเฉพาะเมื่อเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ประเทศไทยจะมีโอกาสขยายโครงสร้างอุตสาหกรรม จากอุตสาหกรรมแปรรูปทางเกษตรไปสู่โครงสร้างอุตสาหกรรมหลักอื่นอีก 5 ด้าน คือ อุตสาหกรรมส่งออกสิ่งทอ อุตสาหกรรมด้านวิศวกรรมรถยนต์ อุตสาหกรรมไฟฟ้า อุตสาหกรรมปิโตรเคมี และอุตสาหกรรมเหล็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเน้นเรื่องการผลิตชิ้นส่วนเครื่องจักรอุปกรณ์เอง ไม่ใช่เข้ามาประกอบ แต่ข้อจำกัดประการสำคัญในเรื่องของโครงสร้างอุตสาหกรรม คือ อุตสาหกรรมไทยจำเป็นต้องปรับเทคโนโลยี ต้องเพิ่มขีดความสามารถของอุตสาหกรรม ซึ่งจำเป็นต้องพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้สนองตอบต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจใหม่ได้ นอกจากนี้สังคมโลกในปัจจุบันยังเป็นสังคมที่มีการแข่งขันกันสูง โดยอาศัยข้อมูลสารสนเทศเป็นสำคัญ ประเทศใดมีข้อสมบัตที่รวดเร็วและทันสมัยก็จะได้เปรียบประเทศคู่แข่งอื่น ๆ

การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้เป็นผลทำให้ระบบการศึกษาไทยต้องทำหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพขึ้น วิชาชีพที่นับว่าเป็นวิชาชีพที่มีความสำคัญยิ่งก็คือวิชาชีพครู เพราะเป็นวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง

กับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพทั้งด้านสติปัญญาและจริยธรรม ดังนั้นกระบวนการคัดสรรบุคคลเข้าสู่วิชาชีพครูจึงจำเป็นต้องพิจารณาคูณลักษณะที่เหมาะสมสำหรับอาชีพหลายด้านประกอบกัน และสอดคล้องกับสภาพสังคมยุคสารสนเทศ เช่น คุณลักษณะในด้านสติปัญญา ทักษะ ในการรับ-รู้-เลือก และใช้ประโยชน์จากข่าวสารสนเทศ คุณลักษณะในเรื่องความถนัด คุณลักษณะในด้านเจตคติต่อวิชาชีพ เป็นต้น

ทบวงมหาวิทยาลัยได้แต่งตั้งคณะกรรมการโครงการวิจัยและพัฒนาวิชาชีพครู ซึ่ง คณะอนุกรรมการประกอบด้วย คณะบดีคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย 11 สถาบัน เพื่อทำหน้าที่เสนอแนะนโยบายรูปแบบและวิธีดำเนินการคัดเลือกผู้สมัครเข้าเรียน คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย พัฒนาหลักสูตรสาขาศึกษาศาสตร์ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และให้มีความทันสมัยสามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยและสังคมโลก รวมถึงการวิจัยและค้นคว้าเพื่อพัฒนาคุณภาพบัณฑิตครูให้สนองต่อความต้องการของผู้ใช้

สืบเนื่องจากการกิจข้างต้น คณะอนุกรรมการโครงการวิจัยและพัฒนาวิชาชีพครู ได้ทำการวิเคราะห์ขั้นต้นแล้วพบว่ากำลังเกิดวิกฤตการณ์ทางการศึกษาคือ ไม่สามารถชกแจงหรือสรรหาคนเก่งที่มีความสามารถและคนดี ซึ่งมีใจรักที่จะเป็นครูเข้าสู่วิชาชีพครูได้ ซึ่งพออนุมานได้ว่าปัญหาอาจจะเนื่องมาจากระบบการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาไม่เอื้อต่อการคัดเลือกบุคคลเข้าสู่วิชาชีพครู ดังนั้น เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานตามภารกิจข้างต้นได้ คณะอนุกรรมการโครงการวิจัยและพัฒนาวิชาชีพครู จึงได้เสนอคณะกรรมการทบวงมหาวิทยาลัยเพื่อพิจารณาแต่งตั้งคณะอนุกรรมการวิจัยโครงสร้างการผลิตและพัฒนาบัณฑิตทางการศึกษา เพื่อทำหน้าที่ศึกษาวิเคราะห์รูปแบบการคัดเลือกผู้สมัครเข้าเรียนคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ศึกษาวิเคราะห์โครงสร้างของหลักสูตร และการเรียนการสอนของคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ และแนวทางการพัฒนาบัณฑิตทางการศึกษา

รายงานฉบับนี้เป็นผลการศึกษาเพื่อวิเคราะห์หาแนวทางและรูปแบบที่เหมาะสมที่จะใช้คัดเลือกผู้สมัครเข้าเรียนในคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ทั่วไปเพื่อพัฒนารูปแบบที่เหมาะสมสำหรับ การคัดเลือกผู้สมัครเข้าเรียนคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย โดยมีวัตถุประสงค์

เฉพาะ ดังนี้

1. วิเคราะห์คุณลักษณะของครูที่พึงประสงค์สำหรับสังคมยุคสารสนเทศ
2. วิเคราะห์รูปแบบการคัดเลือกผู้สมัครเข้าเรียนในคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ปัญหาและอุปสรรคในสภาพการณ์ปัจจุบัน
3. พัฒนารูปแบบที่เหมาะสมสำหรับการคัดเลือกผู้สมัครเข้าเรียนคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย

3. ขอบเขตของการวิจัย

1. งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาวิเคราะห์และพัฒนารูปแบบการคัดเลือกผู้สมัครที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเข้าเรียนคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สำหรับมหาวิทยาลัยจำกัดรับในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย
2. รูปแบบการคัดเลือกที่พัฒนาเป็นรูปแบบที่พึงประสงค์ในสภาพปัจจุบัน

4. ข้อตกลงเบื้องต้น

1. กลุ่มเป้าหมายที่ต้องการสมัครเข้าเรียนคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ มีคุณภาพพื้นฐานและปริมาณมากพอ ที่จะทำการคัดเลือกให้ได้บุคคลที่มีคุณสมบัติเบื้องต้น เหมาะสมที่จะเข้าสู่กระบวนการผลิตและสำเร็จออกไปเป็นครูที่พึงประสงค์
2. คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย มีเอกภาพทางแนวคิด สำหรับการแก้ปัญหาวิกฤติการณ์ในการคัดเลือกผู้สมัครเข้าเรียนร่วมกัน

5. คำจำกัดความ

รูปแบบการคัดเลือก หมายถึง ลักษณะโครงสร้างและวิธีการคัดเลือกผู้สมัครที่มีความเหมาะสมเข้าเรียนในคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์

คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ หมายถึง คณะครุศาสตร์ หรือศึกษาศาสตร์ในมหาวิทยาลัยจำกัดรับ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย

6. ข้อจำกัดของการวิจัย

ด้วยความจำกัดของเวลาที่ใช้ในการดำเนินการวิจัยเพียง 8 เดือน จึงทำให้เก็บรวบรวมข้อมูลสามารถดำเนินการได้เพียง 9 สถาบัน คือ

1. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
2. มหาวิทยาลัยขอนแก่น
3. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
4. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
5. มหาวิทยาลัยนเรศวร
6. มหาวิทยาลัยรามคำแหง
7. มหาวิทยาลัยศิลปากร
8. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
9. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

7. ประโยชน์ที่ได้รับ

1. รูปแบบการคัดเลือกผู้สมัครเข้าเรียนคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย
2. ข้อเสนอแนะนโยบายของการคัดเลือกผู้สมัครเข้าเรียนคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย

8. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงนโยบาย มีการดำเนินการวิจัยในรูปโครงการวิจัยด้วยความร่วมมือระหว่างคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยกับสำนักมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย ซึ่งมีขั้นตอนและรายละเอียดของการดำเนินงานวิจัย ดังนี้

8.1 การวิเคราะห์สภาพปัญหาของครุศึกษา

คณะอนุกรรมการโครงการวิจัยและพัฒนาวิชาชีพครู ซึ่งประกอบด้วยคณบดีคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ได้ทำการประชุมเพื่อศึกษาปัญหาและการ

พัฒนาการศึกษาของประเทศไทย ในการประชุมครั้งที่ 1/2536 วันที่ 19 พฤศจิกายน 2536 ซึ่งได้ข้อสรุปเกี่ยวกับสภาพปัญหาของครูศึกษาและความร่วมมือระหว่างสถาบันเพื่อพัฒนาร่วมกัน ตลอดจนได้มีการเสนอแนะให้ตั้งคณะกรรมการวิจัยเกี่ยวกับระบบการสอบคัดเลือกและพัฒนาหลักสูตรการผลิตครูที่มีความเหมาะสมกับสภาพสังคมไทย

คณะอนุกรรมการโครงการวิจัยและพัฒนาวิชาชีพครูได้เสนอคณะกรรมการทบวงมหาวิทยาลัยเพื่อพิจารณาแต่งตั้งคณะอนุกรรมการวิจัยโครงสร้างการผลิตและพัฒนาบัณฑิตทางการศึกษา เพื่อทำหน้าที่ศึกษาวิเคราะห์รูปแบบการคัดเลือกผู้สมัครเข้าเรียนคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ศึกษาวิเคราะห์โครงสร้างของหลักสูตร การเรียนการสอน และแนวทางการพัฒนาบัณฑิตทางการศึกษา ซึ่งประธานคณะกรรมการทบวงมหาวิทยาลัย ได้ลงนามแต่งตั้งคณะอนุกรรมการดังกล่าว ตามคำสั่งที่ 5/2537 ณ วันที่ 6 มกราคม 2537 โดยคณะอนุกรรมการฯ มี 14 ท่าน ซึ่งเป็นตัวแทนจาก 11 สถาบัน และกองวิชาการ (สำนักมาตรฐานอุดมศึกษาในปัจจุบัน) ทบวงมหาวิทยาลัย

8.2 การเสนออนุมัติโครงการวิจัย

คณะอนุกรรมการวิจัยโครงสร้างการผลิตและพัฒนาบัณฑิตทางการศึกษาได้ร่างและเสนอโครงการวิจัย “รูปแบบที่เหมาะสมสำหรับการคัดเลือกผู้สมัครเข้าเรียนคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย” ต่อคณะอนุกรรมการโครงการวิจัยและพัฒนาวิชาชีพครู ซึ่งประกอบด้วยคณบดีคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ในการประชุมครั้งที่ 2/2537 วันที่ 18 มีนาคม 2537 เพื่อรับฟังความคิดเห็นข้อเสนอแนะ และอนุมัติโครงการวิจัย

8.3 การวิเคราะห์ลักษณะของครูที่พึงประสงค์สำหรับสังคมยุคสารสนเทศ

คณะวิจัยได้ศึกษาคุณลักษณะของครูที่พึงประสงค์จากเอกสารทางวิชาการและบทความของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา และได้ประชุมคณะอนุกรรมการเพื่อระดมสมองและสังเคราะห์ทัศนะต่าง ๆ เป็นคุณลักษณะของครูที่พึงประสงค์ในสังคมยุคสารสนเทศ

8.4 การวิเคราะห์รูปแบบและสภาพปัญหาในปัจจุบันของวิธีการคัดเลือกผู้สมัครเข้าเรียนคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์

คณะผู้วิจัยได้สร้างแบบวิเคราะห์รูปแบบการคัดเลือกผู้สมัครเข้าเรียนคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ที่ใช้อยู่ปัจจุบัน ของหลักสูตรระดับปริญญาตรีของสถาบันอุดมศึกษา สังกัดทบวง

มหาวิทยาลัยสำหรับใช้เป็นแนวทางการสอบถามผู้บริหารและอนุกรรมการผู้แทนคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ทุกแห่ง เพื่อประมวลสภาพปัญหาข้อดี ข้อเสีย และข้อเสนอแนะ

8.5 การกำหนดทิศทางของรูปแบบการคัดเลือกผู้สมัครเข้าเรียนคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์

จากผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาของวิธีการคัดเลือกผู้สมัครเข้าเรียนในคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน คณะผู้วิจัยได้ประชุมสรุปสภาพปัญหาและพิจารณาคูณลักษณะของผู้ที่พึงประสงค์สำหรับสังคมยุคสารสนเทศ เพื่อกำหนดเป็นทิศทาง/แนวทางของรูปแบบการคัดเลือกผู้สมัครเข้าเรียนคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ที่พึงประสงค์

8.6 การพัฒนารูปแบบที่เหมาะสมสำหรับการคัดเลือกผู้สมัครเข้าเรียนคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์

- 1) คณะผู้วิจัยได้พัฒนารูปแบบการคัดเลือกผู้สมัครเข้าเรียนคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์โดยการกำหนดทิศทาง โครงสร้าง และวิธีการคัดเลือกผู้สมัคร
- 2) คณะผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหาร หัวหน้าภาควิชาและผู้ทรงคุณวุฒิของคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ทุกสถาบัน เกี่ยวกับรูปแบบและแนวทางซึ่งคณะผู้วิจัยพัฒนาขึ้น และรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นเพื่อเสนอต่อที่ประชุมสัมมนาทางวิชาการเรื่อง “วิกฤตครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ และทิศทางใหม่ในทศวรรษหน้า”
- 3) คณะผู้วิจัยได้เสนอรูปแบบการคัดเลือกต่อที่ประชุมของการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง “วิกฤตครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ และทิศทางใหม่ในทศวรรษหน้า” ระหว่างวันที่ 29-30 สิงหาคม 2537 ณ โรงแรมไพลิน ซึ่งจัดโดยมหาวิทยาลัยนเรศวร เพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และผู้ร่วมประชุม
- 4) คณะผู้วิจัยนำข้อคิดเห็นจากแบบสอบถามความคิดเห็นผู้บริหารในข้อ 2) และความคิดเห็นจากผลการสัมมนาในข้อ 3) มาทำการปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการคัดเลือกฯ อีกครั้ง

9. การวิเคราะห์ข้อมูล

รวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืน เพื่อทำการวิเคราะห์ จำนวนความถี่ ร้อยละของความคิดเห็น เหตุผล และข้อเสนอแนะ

10. สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยนี้ แบ่งเป็น 3 ส่วน คือ

10.1 คุณลักษณะของครูที่พึงประสงค์สำหรับสังคมยุคสารสนเทศ

จากผลการระดมสมอง และสังเคราะห์ทัศนะ ข้อเสนอ จากเอกสารของผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา ทำให้ได้ข้อสรุปว่า คุณลักษณะของครูที่พึงประสงค์สำหรับสังคมยุคสารสนเทศควรประกอบด้วย 5 คุณลักษณะที่สำคัญ คือ

- 1) มีปัญญา
- 2) มีความรอบรู้ในวิชาชีพ
- 3) มีคุณธรรมและบุคลิกภาพที่ดี
- 4) มีอุดมการณ์ในวิชาชีพ
- 5) มีความเป็นประชาธิปไตยและทันสมัย

10.2 รูปแบบการคัดเลือกผู้สมัครเข้าเรียนคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน

จากการรวบรวมข้อมูลจากแบบวิเคราะห์รูปแบบการสอบคัดเลือกผู้สมัครเข้าเรียนคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันที่คณะผู้วิจัยได้สร้างขึ้นและให้ผู้บริหารและอนุกรรมการ ซึ่งเป็นผู้แทนจากคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ทุกสถาบัน ประมวลสภาพปัญหา ข้อดี ข้อเสีย และข้อเสนอแนะ สรุปผลการวิเคราะห์ได้ดังนี้

10.2.1 รูปแบบการสอบคัดเลือกทั่วไป

1) สอบคัดเลือกโดยทบวงมหาวิทยาลัย

1.1) การสอบข้อเขียน

(1) สภาพปัญหา ข้อดี และข้อเสีย สามารถสรุปได้เป็น 3 ประเด็นที่สำคัญดังนี้

(1.1) ผู้ผ่านการคัดเลือก นิสิต/นักศึกษาที่เข้ามาเรียนในคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ แม้ว่าการสอบคัดเลือกโดยทบวงมหาวิทยาลัย จะเป็นวิธีการสอบที่สะดวกและประหยัดทั้งฝ่ายจัดการสอบและฝ่ายผู้สมัครสอบ แต่มักพบว่านิสิต/นักศึกษาที่เข้าเรียนคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ส่วนใหญ่มีความรู้พื้นฐานไม่ค่อยดี และไม่ได้ตั้งใจที่จะเป็นครู เนื่องจากการสอบมีอันดับการเลือกมากเกินไป จึงพบว่าส่วนใหญ่ผู้ที่ผ่านการสอบคัดเลือกเข้ามาเรียน

คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์จะเป็นผู้ที่เลือกคณะนี้ในอันดับท้าย ๆ

(1.2) **แบบสอบถามรู้** ข้อสอบที่ใช้ในการสอบ มีลักษณะเป็นข้อสอบปรนัยที่สามารถตรวจได้รวดเร็วและยุติธรรม เหมาะสมกับการสอบกับผู้สอบจำนวนมาก แต่มีข้อเสียคือไม่สามารถวัดทักษะขั้นสูงในเรื่องกระบวนการคิด และการใช้ภาษาได้ และผู้สอบอาจใช้การเดาได้ง่ายกว่าข้อสอบอัตนัย

(1.3) **แบบวัดแวกรู** การสอบวัดแวกรูความเป็นครู ในปัจจุบันแม้ว่าจะมีข้อจำกัดในเรื่องรูปแบบของข้อสอบและเวลาที่ใช้สอบ ว่าต้องเป็นข้อสอบแบบเลือกตอบ จำนวน 100 ข้อ และใช้สอบในเวลา 3 ชั่วโมง ผู้สอบจึงยังเหลือเวลาค่อนข้างมาก แต่ก็ยังถือว่าข้อสอบดังกล่าวสามารถวัดความรู้ความสามารถที่จะนำไปใช้ในวิชาชีพครูได้บ้างพอสมควร แม้ในบางครั้งความรู้ หรือสิ่งที่วัดได้กับการปฏิบัติจริงอาจไม่สอดคล้องกันก็ตาม

(2) **ข้อเสนอแนะ**

(2.1) ควรลดอันดับการเลือกให้น้อยลง เพื่อให้ผู้สมัครเลือกเรียนในคณะต่าง ๆ ด้วย ความตั้งใจมากขึ้น

(2.2) ควรลดจำนวนรับในการสอบคัดเลือกโดยทบวงมหาวิทยาลัยในสาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ให้สอดคล้องกับความต้องการ และเน้นในด้านคุณภาพ

(2.3) เปลี่ยนรูปแบบการเลือกให้มีการเลือกแบบกระจายสถาบัน/กระจายสาขาวิชา

(2.4) เปลี่ยนแปลงรูปแบบการรวมคะแนนโดยอาจจะพิจารณาถึงน้ำหนักความสำคัญของวิชาและอันดับการเลือกด้วย

1.2) **การสอบภาคปฏิบัติ**

(1) **สภาพปัญหา ข้อดี ข้อเสีย** สำหรับการสอบภาคปฏิบัติบางสาขา เช่น พลศึกษา ศิลป ดนตรี เป็นต้น มีสภาพปัญหา ข้อดี และข้อเสีย พอสรุปได้ดังนี้

การสอบภาคปฏิบัติ ทำให้ทราบถึงความสามารถหรือทักษะพื้นฐานของผู้สมัครในวิชาชีพต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการคัดเลือกผู้สมัครให้ตรงกับความต้องการในสาขาเฉพาะ แต่อาจพบสภาพปัญหาคือมีผู้สมัครเข้ารับการคัดเลือกจำนวนน้อย จึงทำให้การคัดเลือกผู้สมัครที่มีจำนวนจำกัด อาจเป็นไปอย่างมีคุณภาพไม่เพียงพอ และการกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนการสอบภาคปฏิบัติไม่ค่อยชัดเจน จึงก่อให้เกิดปัญหาได้ นอกจากนี้ยังต้องอาศัยบุคลากรใน

การสอบเป็นจำนวนมาก เนื่องจากเป็นการสอบภาคปฏิบัติที่ต้องใช้การสังเกตโดยตรง ซึ่งค่อนข้างเป็นการสิ้นเปลือง

(2) **ข้อเสนอแนะ**

(2.1) ควรมีการกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนที่ชัดเจน

(2.2) ควรมีการสอบภาคปฏิบัติด้วยกระบวนการที่เป็นมาตรฐาน

1.3) **การสอบสัมภาษณ์**

(1) **สภาพปัญหา ข้อดี และข้อเสีย** การสอบสัมภาษณ์ในการสอบคัดเลือกกรมของทบวงมหาวิทยาลัยที่ใช้อยู่ในปัจจุบันมีสภาพปัญหาข้อดี และข้อเสีย พอสรุปได้ดังนี้

การสอบสัมภาษณ์ทำให้ได้มีโอกาสพิจารณาคณะคุณลักษณะ บุคลิกภาพ และความรอบรู้ของผู้สอบได้โดยตรง การสอบสัมภาษณ์ของแต่ละสถาบันอาจมีจุดมุ่งหมายแตกต่างกัน จึงอาจเกิดความไม่ยุติธรรมต่อผู้สมัครในการสอบได้เพราะคำถามและวิธีการสอบของกรรมการแต่ละท่านอาจมีมาตรฐานแตกต่างกัน และที่สำคัญคือไม่ได้นำผลการสอบสัมภาษณ์มาเป็นส่วนหนึ่งของการพิจารณารับนิสิต/นักศึกษาอย่างจริงจัง

(2) **ข้อเสนอแนะ**

ควรนำผลการสอบสัมภาษณ์มาประกอบการพิจารณาคัดเลือกนิสิต/นักศึกษา โดยมีการประชุมกรรมการสอบสัมภาษณ์ เพื่อกำหนดเป้าหมาย เกณฑ์ และรูปแบบการสัมภาษณ์ของแต่ละสถาบันให้มีหลักเกณฑ์ที่เป็นมาตรฐานและเชื่อถือได้

2) **สอบคัดเลือกโดยมหาวิทยาลัย (รับตรงหรือโควตา)**

(1) **สภาพปัญหา ข้อดี และข้อเสีย** พอสรุปได้ดังนี้

การสอบคัดเลือกโดยแต่ละมหาวิทยาลัยดำเนินการสอบเอง เป็นการกระจายโอกาสให้แก่แก่นักเรียนในท้องถิ่น ซึ่งจะทำให้ได้ผู้สอบที่มีความรู้ความสามารถและความตั้งใจประกอบอาชีพครุดีกว่าผู้สอบที่สอบคัดเลือกทั่วไปโดยทบวงมหาวิทยาลัย เพราะผู้สอบมีความตั้งใจมากกว่า แต่ก็ปรากฏว่ามีกบระสบปัญหาในเรื่องจำนวนผู้สมัครสอบที่มีอยู่ในวงจำกัดเฉพาะห้องที่รับผิดชอบเท่านั้น ทั้งยังมีการสละสิทธิ์ในเปอร์เซ็นต์ที่สูง เพราะผู้สมัครบางส่วนจะใช้เป็น

สนามทดลองสอบก่อนสอบคัดเลือกจริงโดยทบวงมหาวิทยาลัย นอกจากนี้เป็นการสิ้นเปลืองทั้งเวลาและงบประมาณในการจัดการสอบที่มหาวิทยาลัยแต่ละแห่งต้องรับภาระดำเนินการเอง

(2) **ข้อเสนอแนะ**

(2.1) ควรปรับเปลี่ยนวิธีการสอบคัดเลือกให้มีระบบการสอบคัดเลือกที่สอดคล้องกับความต้องการของประเทศและท้องถิ่น

(2.2) เมื่อพิจารณาในแง่คุณสมบัติของผู้ผ่านการสอบคัดเลือกแล้วควรเพิ่มจำนวนรับของการสอบโควตาให้มากขึ้น และลดจำนวนรับของทบวงมหาวิทยาลัย

10.2.2 **รูปแบบการสอบคัดเลือกตามโครงการพิเศษ**

1) **โครงการครูทายาท**

(1) **สภาพปัญหา ข้อดี และข้อเสีย** ของโครงการครูทายาท พอสรุปได้ดังนี้

การสอบคัดเลือกผู้สมัครในโครงการครูทายาท เป็นการสอบที่เปิดโอกาสให้ได้ผู้ที่มีความตั้งใจจริงและมีความสามารถสูง เข้าเรียนคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ โดยมีแรงจูงใจคือ มีทุนการศึกษา และมีหลักประกันในการประกอบอาชีพภายหลังสำเร็จการศึกษา ผู้สำเร็จการศึกษาส่วนใหญ่มีความสามารถและลักษณะการเป็นครูสูงกว่าผู้สำเร็จการศึกษาที่ไม่ได้อยู่ในโครงการ แต่ปัญหาที่ประสบคือ คุณภาพและมาตรฐานของโรงเรียนมัธยมศึกษาแต่ละแห่งแตกต่างกัน และคุณภาพและมาตรฐานของสถาบันผลิตครูแต่ละแห่งก็แตกต่างกัน จึงทำให้ทั้งคุณภาพของนิสิต/นักศึกษาที่ได้รับคัดเลือกเข้าเรียนกับคุณภาพของนิสิต/นักศึกษาที่จบจากสถาบันผลิตครูแต่ละแห่ง มีมาตรฐานแตกต่างกัน นอกจากนี้ ยังพบว่าในขณะที่เรียนนิสิต/นักศึกษา มักมีความกดดัน และมีความเครียดสูง เพราะต้องมีผลการเรียนให้ได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และมีกิจกรรมเสริมค่อนข้างมาก หลังสำเร็จการศึกษามีบางส่วนยอมชดใช้ทุนการศึกษาเพื่อศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพอื่น

ในส่วนของมหาวิทยาลัยที่ดำเนินโครงการต้องประสบปัญหาการขาดความเป็นอิสระทางวิชาการเพราะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขของโครงการอย่างเคร่งครัด เนื้อหาในการฝึกประสบการณ์ก็มุ่งเน้นด้านวิชาการมากกว่าด้านคุณลักษณะ

(2) ข้อเสนอแนะ

(2.1) ควรมีมาตรการการปรับคะแนนมัธยมศึกษาตอนปลายให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน ก่อนการนำมาใช้เป็นเกณฑ์คัดเลือกนักเรียนเข้าโครงการ

(2.2) ควรเลือกสถาบันผลิตครูที่มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับเพียง 1-2 แห่ง เป็นผู้ดำเนินการ

(2.3) ควรปรับคุณสมบัติของผู้สมัครในเรื่องผลการเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และผลการเรียนขณะศึกษาในระดับปริญญาตรี จากเกรดเฉลี่ย 2.75 เป็น 2.50

(2.4) ควรให้มีการจัดเจตคติต่อวิชาชีพครู หรือความถนัดในวิชาชีพครู

(2.5) ควรเพิ่มทุนการศึกษาให้มากขึ้น

(2.6) ควรมีการจัดประชุมสัมมนาเพื่อติดตามประเมินผลแลกเปลี่ยนเพิ่มพูนประสิทธิภาพของครูผู้สอนอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

2) โครงการส่งเสริมความสามารถทางกีฬา

(1) **สภาพปัญหา ข้อดี และข้อเสีย** โครงการส่งเสริมความสามารถทางกีฬา มีสภาพปัญหา ข้อดี และข้อเสีย พอสรุปได้ดังนี้

โครงการนี้เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้มีความสามารถในทางกีฬาได้เข้าเรียนในมหาวิทยาลัยมากขึ้นเพื่อเป็นการพัฒนาผู้มีความสามารถพิเศษทางกีฬาและยกระดับมาตรฐานการกีฬาแต่อาจเกิดความไม่เป็นธรรมได้ถ้าใช้เกณฑ์การพิจารณาที่ไม่เหมาะสม เช่น พิจารณาเฉพาะผู้ที่คือนักกีฬาของโรงเรียนเท่านั้น เพราะอาจทำให้ผู้ที่มีความสามารถทางกีฬา แต่ไม่ได้เป็นนักกีฬาของโรงเรียนพลาดโอกาสการได้รับคัดเลือกได้ นอกจากนี้มีนักเรียนบางคนที่สมัครสอบหลายสาขาวิชาด้วยความซ้ำซ้อนของโครงการภายในสถาบันและระหว่างสถาบัน และขอบเขตของคณะที่เปิดโอกาส ทำให้สอบสัมภาษณ์ได้เฉพาะเพียงบางสาขาวิชาเท่านั้น

(2) ข้อเสนอแนะ

(2.1) ควรจัดทำเกณฑ์การพิจารณาผู้สมัครให้ชัดเจนและยุติธรรม

(2.2) ควรกำหนดสาขาวิชาที่เลือกเพียง 1-2 สาขาวิชา และทำการสอบสัมภาษณ์ในทุกสาขาวิชาที่ให้เลือก

3) **โครงการพิเศษอื่น ๆ** เป็นโครงการพิเศษของแต่ละสถาบัน เช่น โครงการคัดเลือกนักศึกษาที่นับถือศาสนาอิสลาม, โครงการสืบสานภาษาไทย ฯลฯ

3.1) **โครงการคัดเลือกนักศึกษาที่นับถือศาสนาอิสลาม**

(1) **สภาพปัญหา ข้อดี และข้อเสีย** ของโครงการพอสรุปส่วนที่สำคัญได้ดังนี้

โครงการคัดเลือกนักศึกษาที่นับถือศาสนาอิสลามเป็นโครงการที่จัดทำขึ้นเพื่อแก้ปัญหาทางการเมืองและสังคม โดยเปิดโอกาสให้แก่นักเรียนที่เสียเปรียบทางวัฒนธรรมได้เข้าเรียนเพื่อกลับไปพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง แต่โครงการดังกล่าวประสบปัญหาในด้านคุณภาพของผู้เรียนที่มีมาตรฐานค่อนข้างต่ำ เมื่อเข้าเรียนจึงมักเกิดปัญหาในการเรียน รวมทั้งคุณภาพของผู้สำเร็จการศึกษา

(2) **ข้อเสนอแนะ**

(2.1) ควรจัดโครงการพิเศษเสริมที่รับนักเรียนอิสลามที่มีความสามารถสูงเข้ามาเรียน

(2.2) ควรจัดโครงการเสริมด้านวิชาการอย่างต่อเนื่องแก่ผู้ได้รับการคัดเลือกเข้าโครงการ

3.2) **โครงการสืบสานภาษาไทย**

(1) **สภาพปัญหา ข้อดี และข้อเสีย** ของโครงการพอสรุปส่วนที่สำคัญได้ดังนี้

โครงการสืบสานภาษาไทยเป็นโครงการที่เปิดโอกาสให้ผู้รักรักษาภาษาไทยและมีความตั้งใจเป็นครูได้เข้าเรียน แต่ในปัจจุบันการรับนักเรียนเข้าโครงการของสถาบันหนึ่งได้กำหนดเป็นแต่ละเขต (เพียงเขตละ 5 คน) ซึ่งทำให้นักเรียนมีโอกาสดำเนินการเข้าเรียนน้อยกว่าการสอบโควตาของมหาวิทยาลัย ข้อดีของโครงการนี้คือ จะได้ผู้สำเร็จการศึกษาที่มีใจรักและสามารถเป็นครูภาษาไทยของโรงเรียนได้เป็นอย่างดี

(2) **ข้อเสนอแนะ**

(2.1) ควรเพิ่มจำนวนรับนักศึกษาในโครงการนี้ให้มากขึ้น

(2.2) ควรหามาตรการการคัดสรรให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

10.3 การพัฒนารูปแบบที่เหมาะสมสำหรับการคัดเลือกผู้สมัครเข้าเรียนคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย

10.3.1 ความคิดเห็นของผู้บริหารและผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับรูปแบบการคัดเลือกผู้สมัคร เข้าเรียนคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์

จากผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บริหารและผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับทิศทางของรูปแบบที่เหมาะสมสำหรับการสอบคัดเลือกผู้สมัครเข้าเรียนคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ผู้วิจัยได้สรุปเป็นแนวทางในการดำเนินการสอบคัดเลือกเข้าเรียนคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ได้ดังนี้

(1) ลดจำนวนรับนิสิต/นักศึกษาจากการสอบคัดเลือกรวมของทบวงมหาวิทยาลัย และเพิ่มจำนวนรับในระบบโควตาและโครงการพิเศษ

(2) ปรับโครงสร้างรายวิชาที่สอบ ให้สอดคล้องกับคุณลักษณะของครูที่สังคมต้องการ โดย

(2.1) นำผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมาเป็นส่วนหนึ่งของการคัดเลือก

(2.2) ปรับคะแนนวิชาวัดแววจนความเป็นครู/ความถนัดในวิชาชีพครูให้มีน้ำหนักมากขึ้น

(2.3) ให้ความสำคัญต่อการสอบสัมภาษณ์โดยใช้ผลการสอบสัมภาษณ์ในการตัดสินผ่าน/ไม่ผ่าน เพื่อเข้าเรียนในคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์

(2.4) ใช้คะแนนมาตรฐาน (T-score) ในการรวมคะแนนแต่ละรายวิชา

10.3.2 สรุปรูปแบบการคัดเลือกที่พึงประสงค์

จากการระดมสมองและสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารและผู้ทรงคุณวุฒิถึงแนวทางที่พึงประสงค์สำหรับดำเนินการคัดเลือกผู้สมัครเข้าเรียนคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ที่เหมาะสมกับสังคมยุคสารสนเทศ ได้ข้อสรุปรูปแบบการคัดเลือกที่พึงประสงค์ 3 รูปแบบ ซึ่งสามารถนำมาดำเนินการที่ต่อเนื่องกันได้ดังนี้

รูปแบบที่ 1 เป็นรูปแบบที่ควรเสนอปรับปรุงในปีการศึกษา 2538 โดยมีลักษณะสำคัญ คือ

1. สอบรวมทุกสถาบัน โดยมีสัดส่วนการรับจากทบวงมหาวิทยาลัย 40% และรับตรง

ตามโควตาหรือโครงการพิเศษ 60% (ตามความพร้อมของแต่ละคณะ)

2. มีอันดับการเลือก 3 หรือ 4 อันดับ

3. กระบวนการสอบเหมือนปัจจุบันแต่ให้มีการปรับปรุงการดำเนินการสอบวิชาวัดแววจิตใจให้มีคุณภาพ โดยอาจเพิ่มจำนวนข้อสอบหรือแบบสอบให้มากขึ้น เพื่อให้เหมาะสมกับเวลาที่ใช้ในการสอบ

4. มีการสอบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง เพื่อนำมาใช้ประกอบการพิจารณาคัดเลือก

รูปแบบที่ 2 เป็นรูปแบบที่ควรเสนอปรับปรุงในปีการศึกษา 2539 โดยมีลักษณะสำคัญ คือ

1. สอบรวมทุกสถาบัน โดยมีสัดส่วนเปลี่ยนแปลงจากรูปแบบที่ 1 คือ ลดการรับจากทบวงมหาวิทยาลัย เหลือ 30% และเพิ่มการรับตรงตามโควตาหรือโครงการพิเศษ เป็น 70% (ตามความพร้อมของแต่ละคณะ)

2. มีอันดับการเลือก 3 อันดับ

3. พัฒนาแบบวัดความถนัดในวิชาชีพครูให้เป็นแบบสอบมาตรฐานที่มีคุณภาพสูง

4. พัฒนาระบวนการสอบสัมภาษณ์ให้เป็นเครื่องมือมาตรฐาน

รูปแบบที่ 3 เป็นรูปแบบที่ควรเสนอปรับปรุงในปีการศึกษา 2540 เป็นต้นไป หลังจากได้มีมาตรการแรงจูงใจผู้สมัครเข้าศึกษาในคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์แล้ว โดยมีลักษณะสำคัญคือ

1. มีการแยกสอบรวมเฉพาะคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ (ก่อนการสอบรวมของทบวงมหาวิทยาลัย) โดยมีสัดส่วนการรับจากการสอบรวมเฉพาะคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ และรับตรงตามโควตา เป็น 50 : 50

2. นำผลสัมฤทธิ์มัธยมศึกษาตอนปลาย มาเป็นส่วนหนึ่งของการพิจารณา 25%

3. สอบวัดความถนัดในวิชาพื้นฐานและในวิชาเฉพาะส่วนละ 25% รวมทั้งสิ้น 50%

4. สอบวัดความถนัดทั่วไป และความถนัดเฉพาะในวิชาชีพครู 25%

5. ปรับวิธีการรวมคะแนนให้เป็นคะแนนมาตรฐานก่อนการพิจารณาคัดเลือก

6. สอบสัมภาษณ์ด้วยกระบวนการที่เป็นมาตรฐาน และนำผลมาเป็นส่วนหนึ่งของการตัดสิน

11. **อภิปรายผล และเสนอแนะ**

1. จากผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บริหารเกี่ยวกับแนวทางที่พึงประสงค์ของการ

คัดเลือกผู้สมัครเข้าเรียนคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ พบว่าร้อยละ 80 ของผู้บริหารและผู้บริหารคุณวุฒิ มีความเห็นร่วมกันว่า ควรลดจำนวนรับจากการสอบคัดเลือกรวมของทบวงมหาวิทยาลัย และเพิ่มจำนวนรับตามโควตาและโครงการพิเศษให้มากขึ้น เพราะจะทำให้ได้นักศึกษาที่มีความตั้งใจในการมาเป็นครูและมีความสามารถด้านวิชาการเฉพาะด้านสำหรับการเป็นครูที่สูงขึ้น โครงการพิเศษต่าง ๆ เช่น โครงการคุรุทายาท โครงการส่งเสริมความสามารถทางกีฬา โครงการสืบสานภาษาไทย โครงการพัฒนาครูในสาขาต่าง ๆ เป็นต้น ถึงแม้โครงการเหล่านี้ยังมีจุดอ่อนอยู่หลายอย่าง ก็สมควรที่จะส่งเสริมพัฒนาในเชิงคุณภาพและปริมาณให้กว้างขวางยิ่งขึ้นในแต่ละสถาบัน เพื่อให้ได้ครูที่ดีมีความเหมาะสมสำหรับสังคมในอนาคต

ในการกำหนดสัดส่วนการรับในระบบคัดเลือกทั่วไปและระบบโควตาควรมีหน่วยงานกลางที่จะทำหน้าที่ประสานงานเชิงนโยบายระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ทั้งหน่วยงานผลิตและหน่วยงานที่ไ้ครู โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องสาขาวิชาที่ขาดแคลน จำนวนกำลังครูที่สังคมต้องการ การกำหนดเขตบริการและจุดเน้นของแต่ละสถาบันให้ชัดเจนเพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อน

2. รูปแบบการสอบคัดเลือกในปีการศึกษา 2540 ซึ่งเสนอให้สอบรวมเฉพาะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ และใช้กระบวนการทดสอบ เป็น 5 ส่วน คือ ผลสัมฤทธิ์มัธยมศึกษาตอนปลาย สอบวัดความถนัดในวิชาพื้นฐานและวิชาเฉพาะสอบวัดความถนัดทั่วไปและความถนัดเฉพาะในวิชาชีพครู และการสอบสัมภาษณ์ที่เป็นกระบวนการมาตรฐาน โดยกำหนดน้ำหนักการรวมคะแนนมาตรฐานใน 4 ส่วนแรก ด้วยน้ำหนักความสำคัญส่วนละ 25% สำหรับการสอบสัมภาษณ์ให้เป็นส่วนหนึ่งของการสอบที่สามารถตัดสินผลได้ - ตกของผู้สมัครสอบ

รูปแบบดังกล่าวจะสัมฤทธิ์ผลได้กล่าวคือการได้ผู้สมัครที่มีศักยภาพทางวิชาการที่ดีและมีศักยภาพของการพัฒนาเป็นครูที่ดีในอนาคตนั้น จะต้องมีการสร้างแรงจูงใจให้ผู้สมัครที่มีคุณสมบัติดังกล่าวมาให้คัดเลือก เช่น โครงสร้างเงินเดือนของครู ทู่นการศึกษาจำนวนมาก การประกันวิชาชีพในอนาคต รวมทั้งโครงการพิเศษทางการศึกษาต่าง ๆ เป็นต้น

กระบวนการคัดเลือกด้วยการทดสอบศักยภาพทางวิชาการและวิชาชีพดังกล่าวเพื่อนำมาใช้เป็นดัชนีผสมสำหรับการคัดเลือก จะต้องมีการเตรียมการล่วงหน้า ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะให้ทำการศึกษาเพิ่มเติมในเรื่อง ดังนี้

2.1 ศึกษาเทคนิคการปรับสเกลการวัดประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนต่าง ๆ ทั่วประเทศให้เป็นมาตรฐานเดียวกันที่จะสามารถนำมาเปรียบเทียบกันได้อย่างสมเหตุสมผลน่าเชื่อถือและเป็นธรรม

2.2 ควรมีการวิจัยพัฒนาเครื่องมือวัดความถนัดทางวิชาการในวิชาพื้นฐานและวิชาเฉพาะสำหรับการเป็นครู และความถนัดในวิชาชีพ

2.3 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบถึงประสิทธิภาพและผลกระทบของระบบการสอบเทียบกับระบบการศึกษาตามปกติ ในด้านศักยภาพทางวิชาการและวุฒิภาวะทางวิชาชีพครู

2.4 เพื่อให้ได้ผู้สมัครที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่มีความสามารถสูงในพื้นฐานวิชาการเข้ามาเรียนในคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ควรกำหนดคุณสมบัติเฉพาะในด้านผลการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เช่น กำหนดผลการเรียนระดับ 2.50 ขึ้นไป เป็นต้น

รูปแบบการสอบคัดเลือกผู้สมัครเข้าเรียนคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ ในปีการศึกษา 2540 เป็นแนวคิดที่สอดคล้องกับคณะอนุกรรมการพิจารณาปรับปรุงระบบการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ นอกจากนี้กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานทดสอบทางการศึกษา กรมวิชาการกำลังดำเนินการวิจัยเพื่อสร้างคะแนนมาตรฐานกลาง (Moderated Score) จากผลการเรียนเฉลี่ย (GPA) และผลการสอบแบบทดสอบมาตรฐาน (SAT) เพื่อใช้ประกอบการพิจารณาคัดเลือกบุคคลเข้าเรียนต่อในระดับอุดมศึกษา ดังนั้นจึงอาจสรุปได้ว่ามีความ น่าจะเป็นไปได้สูงที่จะนำรูปแบบการคัดเลือกฯ นี้ไปใช้ในการศึกษา 2540

3. การปรับคะแนนจากการวัดแววความเป็นครู/ความถนัดในวิชาชีพให้มีน้ำหนักมากขึ้น มีประเด็นที่ควรศึกษาเพิ่มเติมในเรื่องคุณภาพและประสิทธิภาพของแบบวัดแววความเป็นครู ในปัจจุบันจำนวนเวลาที่ใช้การสอบวัดแววความเป็นครูซึ่งกำหนดให้เวลา 3 ชั่วโมง เป็นเวลาที่มากเกินไปเมื่อเทียบกับจำนวนข้อสอบที่ใช้วัด จึงควรเพิ่มฉบับหรือมิติของการวัดให้มีจำนวนมากขึ้น เช่น ให้ครอบคลุมในเรื่องเจตคติต่อวิชาชีพครู ความถนัดทั่วไป ความถนัดเฉพาะสำหรับวิชาชีพครู เป็นต้น

4. การสอบวัดความถนัดทางวิชาการในวิชาพื้นฐานและในวิชาเฉพาะควรจะได้มีการพิจารณาเพิ่มข้อสอบอัตนัยในบางวิชาที่เป็นไปได้ เช่น วิชาภาษาไทย เพื่อให้วัดความสามารถในการถ่ายทอดความคิดและทัศนคติ ตลอดจนสามารถตรวจสอบทักษะในการใช้ภาษาไทยของผู้สมัครได้อีกด้วย

นอกจากนี้ มาตรการของการใช้คะแนนมาตรฐาน (T-score) มาใช้ในการรวมคะแนนเพื่อตัดสินผลการสอบการคัดเลือกนั้นควรจะได้มีการประชาสัมพันธ์ให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้เข้าใจถึงความหมายของคะแนนมาตรฐานและวิธีดำเนินการปรับเทียบคะแนนดิบเป็นคะแนนมาตรฐาน

บรรณานุกรม

- กองวิชาการ ทบวงมหาวิทยาลัย. รายงานการประชุมสัมมนาเรื่อง สภาพปัจจุบันและแนวโน้มของการวัดคุณลักษณะที่เหมาะสมในการเป็นครู : ทศนคติและแนวของความเป็นครู. 4-5 กรกฎาคม 2526. ณ ทบวงมหาวิทยาลัย.
- กองวิชาการ ทบวงมหาวิทยาลัย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. รายงานการวิจัยเรื่อง สหสัมพันธ์พหุคุณระหว่างคะแนนสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ กับคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน. ทบวงมหาวิทยาลัย 2528.
- ก่อ สวัสดิ์พานิชย์. ข้อคิดบางประการเกี่ยวกับการฝึกหัดครู. เอกสารการสัมมนาผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่ และผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ กรุงเทพมหานคร : กรมการฝึกหัดครู, 2513.
- คณะอนุกรรมการโครงการวิจัยและพัฒนาแบบวัดแนวความเป็นครู กองวิชาการ ทบวงมหาวิทยาลัย. รายงานการวิจัยเรื่องแบบวัดแนวความเป็นครู : ประสิทธิภาพในการทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาชีพรู. ทบวงมหาวิทยาลัย. 2535.
- ครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. รายงานผลการสัมมนาเรื่องการศึกษาในยุคสารสนเทศ. 14 มกราคม 2537. ณ ครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ท กล้วยไม้ ณ ออยุธยา. การศึกษาและครุตามนัยแห่งพระพุทธศาสนา เอกสารอัดสำเนา.
- ฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. รายงานเรื่องการศึกษาสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ. เสนอต่อที่ประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัย ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 20 ตุลาคม 2537. (อัดสำเนา).
- ฝ่ายวิจัยติดตามและประเมินผล กองมาตรฐานวิชาชีพ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. รายงานการวิจัย การกำหนดเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรการผลิตครู. 2536.
- พุทธทาสภิกขุ. "วิญญูณแห่งความเป็นครู" วารสารการศึกษาแห่งชาติ 1.5(4): 44-62 เมษายน-พฤษภาคม 2524.
- ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์และบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทร-วิโรฒ พิษณุโลก. เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่องหลักเกณฑ์การคัดเลือกนักเรียนเข้าเรียนใน มหาวิทยาลัยตามโควต้าที่ได้รับจัดสรรพิเศษจากทบวงมหาวิทยาลัย. 23-24 กันยายน 2525. ณ โรงแรมน่านเจ้า จังหวัดพิษณุโลก.

ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ศึกษาศาสตร์พื้นฐาน กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป จำกัด 2536.

รหัน แดงจวง. แนวโน้มของความต้องการและเทคนิคในการพัฒนาสมรรถภาพของบุคลากร สหวิทยาลัยล้านนาในทศวรรษหน้า. รายงานการวิจัยเสนอกิจกรรมฝึกหัดครู วิทยาลัยครูอุตรดิตถ์ 2531.

ศรีสมร พุ่มสะอาด. การศึกษาคุณภาพครูประถมศึกษา. ปริญญาโท กศ.ด. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2530. 364 หน้า (อัดสำเนา).

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. “การสละสิทธิ์การศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ปีการศึกษา 2522-2524”. จุลสารการศึกษา ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 (ตุลาคม-พฤศจิกายน 2526).

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. รายงานการสัมมนาเรื่องการพัฒนาระบบและวิธีการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ. 26-27 ธันวาคม 2527. ณ โรงแรมสามพราน นครปฐม.